

6. UNESCO (2020). Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and education. Paris: UNESCO.

## INGLIZ TILINI O‘RGANISHDA MADANIYATLARARO MULOQOTNING AHAMIYATI

*Pardaboyeva Lobar Otamurod qizi*

*Jizzax davlat pedagogika universiteti*

*Xorijiy tillar fakulteti Ingliz tili yo'nalishi*

*1-bosqich talabasi*

**Annotatsiya.** Ingliz tilini o‘rganish faqat grammatika va so‘z boyligini o‘zlashtirish bilan cheklanmaydi, balki tilning madaniyat bilan bog‘liqligini tushunish ham muhim o‘rin tutadi. Ingliz tilini o‘rganish jarayonida madaniyatlararo muloqotni o‘rganish, talabalarga nafaqat tilni to‘g‘ri ishlatishni, balki o‘zaro hurmat, tushunish va ijtimoiy aloqalar o‘rnatishni ham o‘rgatadi. Maqolada ingliz tilini o‘rganishning madaniyatlararo muloqotdagi o‘rni va uning talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

**Kalit so‘zlar:** ingliz tili, madaniyatlararo muloqot, madaniyat, kommunikatsiya, til o‘rganish, interfaol yondashuvlar.

Ingliz tili global tilda keng qo‘llaniladigan va har bir mamlakatda o‘ziga xos muloqot shakllari, urf-odatlar, qadriyatlar mavjud bo‘lgan til hisoblanadi. Ingliz tilini o‘rganishda, faqat grammatika va lug‘atni yodlash emas, balki tilning madaniy jihatlarini ham tushunish zarur. Har bir til, o‘sha tildan foydalanayotgan xalqning madaniyatini aks ettiradi. Shuning uchun ingliz tilini o‘rganishda madaniyatlararo muloqotning o‘rni juda katta. Tillar o‘rtasidagi farqlarni anglash va madaniyatlarni tushunish, muloqotda muvaffaqiyatli bo‘lish uchun muhimdir.

Madaniyatlararo muloqot, ikki yoki undan ortiq madaniyatlar vakillari o‘rtasidagi kommunikatsiyaning o‘ziga xos xususiyatlarini o‘rganishga qaratilgan. Ingliz tilini o‘rganishda madaniyatlararo muloqotning ahamiyati, talabalarning dunyoqarashini kengaytiradi, boshqa xalqlarning urf-odatlarini o‘rganish va o‘zaro muloqotda samarali bo‘lishga yordam beradi. Ushbu maqolada ingliz tilini o‘rganishda madaniyatlararo muloqotning o‘rni va uning muhim jihatlari keng yoritiladi.

Madaniyatlararo muloqot deganda, ikki yoki undan ortiq madaniyatning vakillari o‘rtasida samimiy va hurmatga asoslangan muloqotni anglatadi. Bu muloqotda, tilning o‘ziga xos xususiyatlari, so‘zlashuv konteksti va madaniy farqlar muhim ahamiyat kasb etadi. Madaniyatlararo muloqot, bir-birini tushunishga, biror

madaniyatni boshqalar tomonidan qabul qilishga va ularga hurmat ko‘rsatishga imkon beradi.

Ingliz tilini o‘rganish faqat so‘zlar va grammatikani bilish bilan cheklanmaydi. Tilni yaxshi o‘zlashtirish uchun, uning madaniy jihatlarini ham tushunish zarur. Ingliz tilining turli shakllari va dialektlari mavjud bo‘lib, ularning har biri o‘ziga xos madaniyatni aks ettiradi. Misol uchun, Britaniya va AQShda ingliz tilining o‘ziga xos xususiyatlari mavjud bo‘lib, ba’zi so‘zlar yoki iboralar turli mamlakatlarda turlicha ishlatiladi. Madaniyatlararo muloqotda bu farqlarni tushunish, o‘quvchiga tilni nafaqat grammatik jihatdan, balki madaniy jihatdan ham o‘zlashtirishga yordam beradi.

Madaniyatlararo muloqot ingliz tilini o‘rganishda nafaqat tilni o‘rgatish, balki talabalarga madaniyatlar o‘rtasidagi farqlarni tushunishga yordam berish bilan bog‘liqdir. Ingliz tili madaniyati, uning odatlari, qadriyatlari va urf-odatlarini haqida ma’lumot olish, o‘quvchilarga o‘zaro muloqotda qanday xatolarga yo‘l qo‘ymaslikni o‘rgatadi.

Ingliz tilini o‘rganishda madaniyatlararo muloqotning eng katta foydasi – bu talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdir. Madaniyatlararo muloqot talabalarga notanish madaniyatdagi odamlar bilan samarali muloqot qilishni o‘rgatadi. Bu esa ularning o‘zaro munosabatlarda va professional sohada muvaffaqiyatli bo‘lishiga yordam beradi. Madaniyatlararo muloqot, talabalarga nafaqat so‘zlarni, balki biror madaniyatning urf-odatlarini, mentalitetini va qadriyatlarini ham tushunishga yordam beradi.

Madaniyatlararo muloqotda ehtiyotkorlik juda muhimdir. Har bir madaniyatda o‘ziga xosliklar mavjud bo‘lib, ba’zan bir madaniyatda qabul qilingan biror gap yoki harakat boshqa madaniyatda nojo‘ya deb hisoblanishi mumkin. Masalan, ba’zi madaniyatlarda baxtni tilash yoki kutilmagan holatlarda tabassum qilish odat bo‘lsa, boshqalarida bu noqulaylikni keltirib chiqarishi mumkin. Ingliz tilida muloqot qilishda bu kabi madaniyatlararo farqlarni tushunish va ularga hurmat bilan yondashish juda muhimdir.

Ingliz tili faqat grammatika va so‘zlardan iborat emas. U o‘zida bir xil so‘zlarning turli madaniyatlarda turli ma’nolarga ega bo‘lishini aks ettiradi. Ingliz tili orqali talaba, faqat tilni o‘rganibgina qolmay, balki o‘sha tilga xos madaniyatni va uning ijtimoiy kontekstini ham tushunadi. Masalan, ingliz tilida ishlatiladigan so‘zlarning ma’nosi ba’zan kontekstdan kelib chiqadi, shuning uchun faqat so‘zlarni yodlash emas, balki ularning ma’nosini tushunish ham muhimdir.

Ingliz tilini o‘rganishda madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish uchun bir nechta metodlar mavjud. O‘quvchilarga ingliz tilining madaniy jihatlarini o‘rganishga yordam beradigan interfaol metodlar yordamida o‘rganish samarali bo‘ladi. Rolli

o‘yinlar, madaniyatlararo suhbatlar, guruh ishlarida turli madaniyat vakillari bilan muloqot qilish talabalarga madaniyatlarni o‘rganishga yordam beradi. Shuningdek, ingliz tilida so‘zlashadigan mamlakatlardan kelgan mutaxassislar bilan suhbatlar tashkil etish va madaniy farqlarni o‘rganish, o‘quvchilarning madaniyatlararo muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Zamonaviy texnologiyalar ingliz tilini o‘rganishda madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishda katta rol o‘ynaydi. Onlayn kurslar, videokonferensiyalar va madaniyatlararo muloqotga oid ilovalar yordamida talabalar turli madaniyatlar o‘rtasidagi farqlarni o‘rganishlari mumkin. Madaniyatlararo onlayn almashinuvlar, ingliz tilida so‘zlashuvchi mamlakatlar bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri aloqalar o‘rnatish, talabalarga o‘z bilimlarini mustahkamlashda yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o‘rganish jarayonida madaniyatlararo muloqotning ahamiyati juda katta. Bu nafaqat til o‘rganish, balki o‘quvchilarning madaniyatlararo farqlarni tushunishi, kommunikatsiya ko‘nikmalarini rivojlantirish va global miqyosda muvaffaqiyatli muloqot qilish uchun muhimdir. Ingliz tilining madaniy jihatlarini o‘rganish, talabalarga nafaqat tilni o‘rganishga yordam beradi, balki dunyoqarashlarini kengaytiradi. Madaniyatlararo muloqot, talabalarni nafaqat tilni bilishda, balki turli madaniyatlar bilan samarali aloqada bo‘lishda ham yordam beradi.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Hall, E. T. (1976). *Beyond Culture*. Anchor Press.
2. Kramsch, C. (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford University Press.
3. Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters.
4. Hinkel, E. (1999). *Culture in Second Language Teaching and Learning*. Cambridge University Press.
5. Thomas, J. (1983). *Cross-Cultural Discourse: An Analysis of Cross-Cultural Communication*. Longman.

#### **INGLIZ TILI GRAMMATIKASINING AHAMIYATI VA O‘RGANISH USULLARI**

*Ergasheva Ruxsora*

*Jizzax davlat pedagogika universiteti*

*Xorijiy tillar fakulteti Ingliz tili yo'nalishi*